

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.004.03.2015
P/15/100

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/15/100 – Współdziałanie wojewódzkich konserwatorów zabytków oraz jednostek samorządu terytorialnego
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
<i>Kontroler</i>	Paweł Szczepaniak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 95119 z dnia 31 marca 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1 - 2)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Urząd Miejski Gminy Łobżenica, 89 – 310 Łobżenica, ul. gen. Wł. Sikorskiego 7.
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Piotr Łosoś, Burmistrz, od 8 grudnia 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 5 - 6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W latach 2013-2015 (I kwartał) Urząd, poza przekazaniem informacji o części udzielonych dotacji na prace konserwatorskie i roboty budowlane oraz uzgodnieniu Programu Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Łobżenica na lata 2011 – 2014, nie współdziałał z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Gmina Łobżenica posiada, opracowane w 2001 r., karty adresowe 272 zabytków spośród 350 obiektów ujętych w wykazie przesłanym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu w 2010 r. Według stanu na koniec kwietnia 2015 r. brakowało kart adresowych dla 78 zabytków. Gmina nie poinformowała o założeniu gminnej ewidencji zabytków, ani nie przesłała wykazu zabytków wchodzących w skład tej ewidencji do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu. Gmina Łobżenica od dnia 1 stycznia 2015 r. nie posiada aktualnego gminnego programu opieki nad zabytkami, a sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Łobżenica na lata 2011 – 2014 zostało przedstawione Komisji Oświaty, Kultury i Ochrony Zdrowia Rady Miejskiej w Łobżenicy, a nie Radzie Miejskiej w Łobżenicy, co stanowiło naruszenie art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami¹.

Informacja o dotacjach udzielonych w 2013 r. i 2014 r. na łączną kwotę 225,0 tys. zł nie została przekazana organom uprawnionym do ich udzielania, co stanowiło naruszenie art. 82 ust. 3 ustawy o ochronie zabytków. Ponadto Burmistrz Łobżenicy nie dopełnił obowiązku wynikającego z uchwały nr XXII/135/12 z dnia 30 sierpnia 2012 r. Rady Miejskiej w Łobżenicy i o udzielonych dotacjach za lata 2013 i 2014 nie poinformował Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu.

Ponadto, Gmina Łobżenica udzieliła dotacji w wys. 30.000,00 zł na prace przy zabytku niewpisanym do rejestru zabytków, czym naruszyła przepisy art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków.

¹ Dz. U. z 2014 r., poz. 1446, zwanej dalej „ustawą o ochronie zabytków”

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja zadań dotyczących prowadzenia gminnej ewidencji zabytków i współpraca w tym zakresie z wojewódzkim konserwatorem zabytków

Opis stanu faktycznego

1. Wykaz zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru oraz objętych wojewódzką ewidencją zabytków, Gmina Łobżenica otrzymała na początku grudnia 2010 r. od Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu Kierownika Delegatury w Pile. W wykazie tym wskazano:

- 19 zabytków nieruchomości znajdujących się w rejestrze zabytków (w tym: dom podcieniowy w Dźwiersznie przeniesiony do skansenu w Osieku i nieistniejący dom w Łobżenicy przy ul. 1 Maja 10),
- 350 obiektów, które powinny zostać ujęte w gminnej ewidencji zabytków (bez ww. dwóch obiektów wpisanych do rejestru zabytków),
- 2 zabytki archeologiczne ujęte w rejestrze zabytków, które zamieszczone były w ww. wykazie 350 obiektów.

W piśmie tym poproszono o poinformowanie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu o założeniu gminnej ewidencji zabytków oraz o przekazanie w wersji elektronicznej jej egzemplarza lub wykazu obiektów w niej ujętych. Do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu Delegatury w Pile nie wpłynęła z Gminy Łobżenica informacja o założeniu gminnej ewidencji zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 26 – 50, 391)

Wyjaśnienie w powyższej sprawie złożył inspektor ds. inwestycji i zamówień publicznych Urzędu, do którego należała realizacja zadań w zakresie „uzgadniania i prowadzenia dokumentacji ochrony zabytków”². Podał on, że biorąc pod uwagę fakt, że przed podjęciem uchwały o uchwaleniu Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Łobżenica na lata 2011 -2014, program ten był opiniowany i uzgadniany przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu Delegaturę w Pile i że w programie tym znajduje się szczegółowy wykaz zabytków znajdujących się na terenie miasta i gminy Łobżenica uznał, że poinformował Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu o założeniu gminnej ewidencji zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 464)

2. Liczba zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru oraz objętych wojewódzką ewidencją zabytków w Gminie Łobżenica, według stanu na dzień 28 lutego 2015 r. nie była zgodna z danymi uzyskanymi w trakcie kontroli od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu. W informacji tej podano, że Gmina Łobżenica posiadała wg stanu:

- na koniec 2013 roku łącznie 350 zabytków, w tym 18 wpisanych do rejestru i 332 zabytki objęte wojewódzką ewidencją zabytków,
- na koniec 2014 roku łącznie 349 zabytków, w tym 17 zabytków wpisanych do rejestru i 332 zabytki objęte wojewódzką ewidencją zabytków,
- na koniec lutego 2015 roku łącznie 349 zabytków, w tym 17 wpisanych do rejestru i 332 zabytki objęte wojewódzką ewidencją zabytków.

Gmina Łobżenica podała, że wg stanu na koniec 2013, 2014 i lutego 2015 r. posiada łącznie 350 zabytków objętych gminną ewidencją zabytków, w tym 17 wpisanych do rejestru i 333 objętych wojewódzką ewidencją zabytków.

² Wg zakresu czynności obowiązującego od 12 stycznia 2001 r.

Powodem powyższej niezgodności jest to, że w liczbie 350 zabytków ujętych w rejestrze zabytków oraz w wojewódzkiej ewidencji zabytków przy wykazach przesłanych w grudniu 2010 r. nie ujęto nieistniejącego domu przy ul. 1 Maja 10 w Łobzenicy, który został wykreślony z rejestru zabytków w 2013 r. Jego wykreślenie z rejestru zabytków w 2013 r. nie spowodowało więc zmniejszenia ogólnej liczby 350 zabytków, skoro nie figurował on w wykazie z 2010 r.

Karty adresowe zabytków w Gminie Łobzenica zostały założone w 2001 r. tj. przed otrzymaniem od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu wykazów zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru oraz objętych wojewódzką ewidencją zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 14, 24 - 50)

3. Wykaz zabytków nieruchomości objętych gminną ewidencją zabytków nie został przyjęty zarządzeniem Burmistrza Gminy Łobzenica. Opublikowany on został na stronie www.lobzenica.pl, jako część Gminnego Programu Opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Łobzenica na lata 2011 -2014. Po podaniu przedmiotowego wykazu do publicznej wiadomości nie włączano kolejnych kart adresowych do gminnej ewidencji zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 14, 52 - 114)

Z powyższego wykazu, do badania w zakresie założenia kart adresowych dla zabytków wytypowano 16 zabytków zlokalizowanych przy ulicach rozpoczynających się na litery P (Powstańców – 10 obiektów) oraz na literę Z (Złotowska – 16 obiektów – domów) w miejscowości Łobzenica. W wyniku badania ustalono, że dla zabytków tych były założone karty adresowe.

(dowód: akta kontroli str. 440 – 453)

4. Spośród 17 zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, objętych gminną ewidencją zabytków do badania w zakresie założenia kart adresowych wytypowano wszystkie, a z 333 pozostałych zabytków objętych wojewódzką ewidencją zabytków do badania wytypowano losowo 50 zabytków. W wyniku badania ustalono, że dla zabytków tych zostały założone karty adresowe, oprócz karty układu urbanistycznego Łobzenicy.

(dowód: akta kontroli str. 397 - 439)

5. W latach 2013-2015 (do 28 lutego) do rejestru zabytków nieruchomości nie wpisano nowych zabytków z obszaru Gminy Łobzenica i nie podejmowano działań w celu wpisania zabytków nieruchomości do rejestru zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 11 - 14)

6. W latach 2013-2015 (do 28 lutego) gminną ewidencją zabytków nie objęto żadnych innych zabytków (o których mowa w art. 22 ust. 5 pkt 3 ustawy o ochronie zabytków), wyznaczonych przez Burmistrza Łobzenicy .

(dowód: akta kontroli str. 14)

7. Sposób prowadzenia gminnej ewidencji zabytków, przechowywania kart adresowych zabytków, dokumentowania czynności sprawdzenia karty adresowej przez Burmistrza Łobzenicy oraz daty włączenia jej do gminnej ewidencji zabytków, nie został uregulowany odrębnym zarządzeniem.

(dowód: akta kontroli str.466)

8. Zadania w zakresie „uzgadniania i prowadzenia dokumentacji ochrony zabytków”³ w Urzędzie realizował jeden pracownik zatrudniony na stanowisku inspektora ds. inwestycji i zamówień publicznych Urzędu. Było to jedno z ośmiu głównych zadań realizowanych na tym stanowisku pracy, obok wykonywania

³ Wg zakresu czynności obowiązującego od 12 stycznia 2001 r.

obowiązków w zakresach dotyczących m.in. zamówień publicznych, inwestycji gminnych, prawa budowlanego, ochrony gruntów i planowania przestrzennego, ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu. Na pokrycie kosztów związanych z zatrudnieniem tej osoby⁴ w latach 2013-2014 wydatkowano łącznie 138,4 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 8 – 10, 23)

9. Żaden spośród 17 zabytków z terenu Gminy Łobżenica wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości nie stanowił własności ani współwłasności gminy Łobżenica. W okresie objętym kontrolą na cele użytkowe nie zagospodarowano żadnego z zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru

(dowód: akta kontroli str. 15)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono, że w Urzędzie, wg stanu na 30 kwietnia 2015 r., spośród 350 obiektów wskazanych w wykazie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu, karty adresowe założone były jedynie dla 272 zabytków nieruchomości, z tego 16 zabytków wpisanych do rejestru. Brakowało więc 78 kart adresowych, z tego jednej dotyczącej zabytku wpisanego do rejestru – układu urbanistycznego Łobżenicy oraz 77 zabytków ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków, a mianowicie:

- 23 (wszystkich) cmentarzy
- dziewięciu obiektów Zespołu Folwarcznego w Wiktorówku
- siedmiu obiektów w Zespole Pałacowo – Parkowo – Folwarcznym w Chlebnie
- siedmiu obiektów w Zespole Folwarcznym w Szczerbinie
- sześciu obiektów w Zespole Dworsko – Parkowo – Folwarcznym w Liszkowie
- pięciu obiektów w Zespole Folwarcznym w Dziuninie
- pięciu obiektów w Zespole Dworsko – Folwarcznym w Witrogoszczy
- trzech obiektów w Zespole Pałacowo – Parkowo – Folwarcznym w Dębnie
- dwóch obiektów w Zespole Dworsko – Folwarcznym w Ratajach
- trzech domów (nr 8, nr 10, nr 12) położonych w Łobżenicy przy ul. Ściegiennego
- parku krajobrazowego z poł. XIX w. w Trzeboniu
- dwóch grodzisk wczesnośredniowiecznych (w Dźwiersznie Małym i w Dźwiersznie Wielkim)
- dwóch miejsc pamięci narodowej 1939 (Bucholcowo, Piesno)
- domu położonego w Łobżenicy przy ul. Powstańców nr 15
- dworu w Ferdynandowie.

(dowód: akta kontroli str. 14, 24 – 25, 117 - 139)

Inspektor ds. inwestycji i zamówień publicznych Urzędu w złożonych wyjaśnieniach podał, że Gmina Łobżenica od 2001 r. była w posiadaniu kart adresowych wszystkich obiektów ujętych w wykazie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu. Powodem braku niektórych kart adresowych było ich zagubienie w trakcie użytkowania.

(dowód: akta kontroli str. 464)

Zdaniem NIK wskazane byłoby opracowanie i wdrożenie (np. w drodze zarządzenia Burmistrza), trybu postępowania dotyczącego założenia, okresowej aktualizacji, włączania i wyłączania kart adresowych zabytków nieruchomości do gminnej ewidencji zabytków, co zapobiegłoby jej dekompletacji i dezaktualizacji. W obecnym stanie prawnym, w myśl przepisów art. 21 ustawy o ochronie zabytków, dopiero założenie rzetelnej gminnej ewidencji zabytków daje podstawę do stworzenia nowego gminnego programu opieki nad zabytkami w gminie Łobżenica.

⁴ Zadanie własne gminy określone w ustawie o samorządzie gminnym.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Urzędu w zbadanym obszarze.

2. Współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków przy sporządzaniu gminnego programu opieki nad zabytkami

Opis stanu faktycznego

1. Gmina Łobżenica nie posiada obowiązującego gminnego programu ochrony zabytków. Poprzedni Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Łobżenica na lata 2011 – 2014, uchwalony w dniu 29 grudnia 2011 r., obowiązywał do końca 2014 r. Program ten w dniu 21 czerwca 2011 r. uzyskał pozytywną opinię Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu i:

- a) zawierał cele określone w art. 87 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków,
- b) został ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego poz. 942 z dnia 13 lutego 2012 r., tj. po upływie 45 dni od dnia jego przyjęcia przez Radę Miejską w Łobżenicy,
- c) opisywał stan zachowania zabytków wpisanych do rejestru, oraz zawierał skalę stanu tego zachowania od 1 (stan bardzo zły) do 5 (stan bardzo dobry). Żaden zabytek nie został oceniony w skali 1 i 2, siedem zabytków oceniono na 3 (dostateczny⁵), siedem na 4 (dobry), dwa na 5 (bardzo dobry).
- d) nie wskazywał ile zabytków i na jaką kwotę wymaga poniesienia nakładów na remonty kapitalne lub zabezpieczające, nie wskazywał także źródeł finansowania tych remontów,
- e) nie wskazywał sposobów ani wysokości udziału Gminy Łobżenica we wspieraniu prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich oraz robót budowlanych zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru będących własnością innych podmiotów,
- f) nie wyznaczał zakresu współpracy z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Poznaniu,
- g) nie określał mierników realizacji programu.

(dowód: akta kontroli str. 52 - 116)

Jak podał w złożonym wyjaśnieniu Burmistrz Łobżenicy, w budżecie na rok 2015 zostały zabezpieczone środki na opracowanie nowego gminnego programu opieki nad zabytkami. Obecnie gmina jest na etapie przygotowania materiałów wyjściowych do opracowania projektu.

(dowód: akta kontroli str. 466)

2. Sprawozdanie z realizacji programu na lata 2011 – 2014, zostało przedłożone i przyjęte przez Komisję Oświaty, Kultury i Ochrony Zdrowia Rady Miejskiej w Łobżenicy w dniu 5 września 2014 r. Sprawozdanie miało charakter końcowy i odnosiło się do celów i zadań przyjętych w gminnym programie. W Programie tym określono, iż cele ustawowe miały zostać osiągnięte m.in. poprzez realizację kierunków określonych w art. 87 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków.

W sprawozdaniu dokonano oceny realizacji celów programu. Zachowane zostały cele określone w pkt 1), pkt 2), pkt 4), pkt 5) oraz art. 87 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków. Odnośnie pozostałych celów:

- *pkt 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania* - zrealizowano działania zmierzające do zahamowania procesów degradacji zabytków, jak: dofinansowanie remontów zabytków, poprawę stanu wieży ciśnień, trzech kościołów na terenie gminy Łobżenica, podjęto działania celem poprawy stanu cmentarzy, odnowiono usytuowany w układzie

⁵ M.in. oficyna w Chlebnie, park w Liszkowie, Kościół p.w. Św. Trójcy w Łobżenicy,

urbanistycznym Łobzenicy pomnik na Placu Wolności i zagospodarowano przestrzeń wokół niego;

- pkt 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków - nie osiągnięto wymiernych wskaźników realizacji celu, podjęte działania ze strony Urzędu ograniczyły się do udzielenia pełnej informacji na temat warunków możliwych działań przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków, nie odnotowano żadnych sytuacji konfliktowych dotyczących wykorzystania zabytków;

- pkt 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami - nie osiągnięto żadnych wymiernych wskaźników realizacji tego celu.

(dowód: akta kontroli str. 140 - 164)

3. W okresie objętym kontrolą nie występowało do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu o uzgodnienie projektu lub zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W Gminie Łobzenica obowiązują miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla miasta Łobzenica i miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Łobzenica, które zawierają odpowiednio: zasady konserwatorskiej ochrony zabytków oraz zasady ochrony środowiska kulturowego.

(dowód: akta kontroli str. 350 - 378)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono, że sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Łobzenica na lata 2011 - 2014, zostało przedłożone Komisji Oświaty, Kultury i Ochrony Zdrowia Rady Miejskiej w Łobzenicy, a nie Radzie Miejskiej w Łobzenicy, co stanowiło naruszenie art. 87 ust. 5 ustawy o ochronie zabytków. Z wyjaśnień przewodniczącej, powołanego przez Burmistrza⁶ Zespołu Koordynującego zadania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Łobzenica na lata 2011 - 2014 wynika, że stosowny dokument został przygotowany i przedłożony przez nią do Biura Rady Miejskiej w Łobzenicy. Czynność tą traktowała jako wypełnienie obowiązku wynikającego z ustawy, tj. przedstawienie Radzie Miejskiej w Łobzenicy.

(dowód: akta kontroli str. 140 - 166)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości działalność Urzędu w zbadanym obszarze.

3. Wykorzystanie środków na opiekę nad zabytkami oraz współpraca w tym zakresie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków

Opis stanu
faktycznego

1. W latach 2013 - 2015 w budżecie Gminy Łobzenica w ramach rozdziału 92120- Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami, zaplanowano wydatki na kwotę 495,0 tys., zł, z tego:

- 150,0 tys. zł (w § 2720) na 2013 rok,
- 327,5 tys. zł (w § 2720) i 12,5 tys. zł (w § 4300) na 2014 rok,
- 5,0 tys. zł (w § 4300) na 2015 r.

Zaplanowane w 2014 i 2015 r. w § 4300 środki na wykonanie kart adresowych obiektów gminnej ewidencji zabytków i aktualizację gminnego programu ochrony zabytków, zarówno w 2014 jak i do końca marca 2015 r. nie zostały wykorzystane.

⁶ Zarządzeniem nr W/7/2012 z dnia 19 marca 2012 r.

W poszczególnych latach wydatkowano:

- 150,0 tys. zł w 2013 r., na dofinansowanie prac przy kościele pw. św. Trójcy w Łobżenicy (100,0 tys. zł) oraz przy kościele pw. św. Michała w Dźwierznie Wielkim (50,0 tys. zł), obiekty wpisane do rejestru zabytków,
- 327,5 tys. zł w 2014 r., na dofinansowanie prac przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków, tj. Sanktuarium Maryjnym w Górcie Klasztornej (łącznie 267,5 tys. zł), prac przy kościele pw. św. Trójcy w Łobżenicy (30,0 tys. zł) oraz 30,0 tys. zł na prace remontowe w kaplicy pw. Matki Bożej Bolesnej w Dębnie (obiekt nie wpisany do rejestru zabytków).

(dowód: akta kontroli str. 173 - 200)

2. Gmina Łobżenica nie posiada oszacowanych potrzeb w zakresie nakładów finansowych związanych z remontami zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytku położonych na terenie gminy.

(dowód: akta kontroli str. 155)

3. Rada Miejska w Łobżenicy uchwałą nr XXII/135/12 z dnia 30 sierpnia 2012 r. określiła zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze Gminy Łobżenica. W uchwale tej przyjęto, że dotacje mogą być udzielane na nakłady konieczne do wykonania przy zabytku, ustalone na podstawie zezwolenia Wielkopolskiego Konserwatora Zabytków Poznaniu, o ile te nakłady nie są w 100% finansowane z innych źródeł.

(dowód: akta kontroli str. 201 - 204)

4. W latach 2013-2014 Rada Miejska w Łobżenicy udzieliła 6 dotacji na łączną kwotę 447.500,0 zł, na prace przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków:

- w roku 2013

a) parafii w Łobżenicy - jednej dotacji w wys. 100.000,0 zł na zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku – kościoła p.w. Św. Trójcy,

b) parafii w Dźwierznie Wielkim - jednej dotacji w wys. 50.000,0 zł na wykonanie remontu pokrycia dachowego wieży kościoła p.w. Św. Mikołaja,

- w roku 2014

a) Zgromadzeniu Misjonarzy Świętej Rodziny Domowi Zakonnemu Górka Klasztorna - trzech dotacji w wys. łącznej 267.500,0 zł na wymianę pokrycia dachowego kościoła pw. NMP Niepokalanie Poczętej i remont elewacji kościoła, z czego 100,0 tys. zł pochodziło z budżetu Gminy Łobżenica, a 167,5 tys. zł pochodziło z budżetów łącznie dwóch powiatów⁷ i 6 gmin⁸. Kwoty pochodzące z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego wpływały na konto dochodów Gminy Łobżenica, a następnie wydatkowano je w rozdziale 92120 w § 2720.

b) parafii w Łobżenicy - jednej dotacji w wys. 30.000,0 zł na remont kaplicy bocznej kościoła pw. Św. Trójcy.

Ponadto Gmina Łobżenica udzieliła dotacji w wysokości 30.000,0 zł parafii pw. św. Józefa w Fanianowie, na prace w kaplicy pw. Matki Boskiej Bolesnej w Dębnie, tj. obiektu nie wpisanego do rejestru zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 16 – 17, 205 - 212)

5. W wyniku badania ww. dotacji dla zabytków wpisanych do rejestru stwierdzono, że przy ich udzielaniu i rozliczaniu zachowano zasady przyjęte w uchwale Rady Miejskiej w Łobżenicy, a w umowach zawarto zapisy określające zakres planowanych prac i termin ich realizacji.

⁷ Piłskiego i Złotowskiego

⁸ Krajenka, Lipka, Mrocza, Szubin, Wyrzysk, Złotów

Szczegółowy opis i kalkulację zadania zawierał wniosek dotowanego, stanowiący integralną część umowy. We wniosku zawarto informacje o przewidywanych kosztach realizacji prac i źródłach ich finansowania, z udziałem środków własnych, pozyskanych z budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz z innych źródeł. Umowy zawierały informacje o:

- wysokości i źródłach pokrycia udzielonej dotacji (dział, rozdział, paragraf budżetu gminy) oraz termin i sposób jej płatności, całkowity koszt zadania i procentowy udział w nim udzielonej dotacji,
- trybie kontroli wykonania umowy, sposób rozliczenia dotacji, warunki i sposób zwrotu niewykorzystanej dotacji albo dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem.

W umowach nie były zawierane postanowienia o obowiązku udostępnienia zabytku dla zwiedzających.

(dowód: akta kontroli str. 233 - 349)

Spośród trzech podmiotów, którym udzielono 6 ww. dotacji na prace przy zabytkach wpisanych do rejestru, dotację celową na to samo zadanie, co udzielona dotacja z budżetu Gminy Łobżenica otrzymały:

a) w 2014 r. Zgromadzenie Misjonarzy Świętej Rodziny Dom Zakonny Górka Klasztorna (remont dachu i renowację elewacji kościoła p.w. Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej Sanktuarium Maryjnego w Górcie Klasztornej);

- od Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dotację w wysokości 300.000,0 zł;
- od powiatu nakielskiego dotację w wysokości 30.000,0 zł.

Suma otrzymanych dotacji w łącznej wysokości 597.500,0 zł nie przekraczała 100% nakładów poniesionych na zadanie.

b) w 2013 r. Parafia w Dźwiersznie Wielkim, (na prace remontowe, konserwatorskie i restauratorskie przy kościele p.w. Św. Mikołaja) w wysokości 15.000,0 zł od Województwa Wielkopolskiego.

Suma otrzymanych dotacji w łącznej wysokości 65.000,0 zł nie przekraczała 100% nakładów poniesionych na zadanie.

(dowód: akta kontroli str. 281, 345)

Przewodniczący Rady Miejskiej w Łobżenicy poinformował, stosownie do przepisu art. 82 ust. 3 ustawy o ochronie zabytków, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu, Sejmik Województwa Wielkopolskiego i Radę Powiatu Pilskiego o udzieleniu następujących dotacji:

a) w dniu 7 października 2014 r.

- w wysokości 187.500,0 zł (na remont dachu i renowację elewacji kościoła p.w. Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej Sanktuarium Maryjnego w Górcie Klasztornej), przekazanej przez gminę Łobżenica (w wysokości 100.000,0 zł) i przez pięć gmin i powiat złotowski (w wysokości łącznej 87.500,0 zł),

- w wysokości 30.000,0 zł parafii Św. Trójcy w Łobżenicy (na remont kaplicy bocznej obiektu kościelnego przy ul. A. Mickiewicza 2A),

- w wysokości 30.000,0 zł parafii rzymskokatolickiej p.w. św. Józefa w Fanianowie, na prace w kaplicy p.w. Matki Bożej Bolesnej w Dębnie.

b) w dniu 2 stycznia 2015 r. w wysokości 5.000,0 zł (na remont dachu i renowację elewacji kościoła p.w. Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej Sanktuarium Maryjnego w Górcie Klasztornej) przekazanej przez Gminę Lipka.

(dowód: akta kontroli str. 230 - 232)

6. W latach 2013-2015 (do 28 lutego) Gmina nie składała wniosków o udzielenia dotacji i nie otrzymała dotacji na prace restauratorskie, konserwatorskie lub roboty budowlane dotyczące zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru.

(dowód: akta kontroli str. 18-19)

7. O możliwości pozyskania środków na prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru z innych źródeł niż budżet Gminy Łobzenica nie informowano osobno właścicieli takich zabytków. Gmina Łobzenica nie posiada wiedzy na temat środków otrzymanych z różnych źródeł przez właścicieli zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru z terenu Gminy na realizację prac konserwatorskich, restauratorskich oraz robót budowlanych przy tych zabytkach.

Jak podała w złożonym wyjaśnieniu przewodnicząca Zespołu Koordynującego zadania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Łobzenica na lata 2011 - 2014 z uwagi na specyfikę lokalnej społeczności osoby indywidualne zgłaszają się do Urzędu celem powzięcia informacji na temat prawnie możliwych działań do wykonania na budynkach objętych opieką konserwatorską. Właściciele takich obiektów zabytkowych każdorazowo informowani byli o wszelkich niezbędnych czynnościach związanych z utrzymaniem zabytków oraz o koniecznych pozwoleniach, uzgodnieniach i czynnościach do wykonania celem przeprowadzenia działań przy obiekcie wpisanym do ewidencji zabytków czy też wpisanych do rejestru zabytków. Osobom bezpośrednio tym zainteresowanym przekazywane są również informacje o możliwych źródłach dofinansowania prac konserwatorskich. Informowałam o środkach pozostających w gestii funduszy unijnych, środkach możliwych do pozyskania w konkursach ogłaszanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego oraz Programach Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

(dowód: akta kontroli str. 21,166 - 167)

8. W okresie objętym kontrolą nie podejmowano wspólnie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Poznaniu działań, w celu pozyskania z innych źródeł środków na prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane.

(dowód: akta kontroli str. 22)

9. Dwa zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków, tj. pałac oznaczony w rejestrze zabytków pod poz. A-591 i oficyna oznaczona w rejestrze zabytków pod poz. A-592 (ob. Dom Pomocy Społecznej w Chlebnie), na zlecenie NIK, zostały poddane przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Pile kontrolom doraźnym w zakresie oceny ich stanu technicznego oraz prawidłowości utrzymania i użytkowania. W dniu 27 kwietnia 2009 r. inspektorzy przeprowadzili czynności kontrolne pod kątem przestrzegania przepisów rozdziału 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁹. W wyniku tych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości i uchybień.

(dowód: akta kontroli str. 379 - 389)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Burmistrz Łobzenicy nie przekazał Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Poznaniu informacji o udzielonych dotacjach¹⁰, co stanowiło naruszenie postanowienia § 8 uchwały nr XXII/135/12 z dnia 30 sierpnia 2012 r. Rady Miejskiej w Łobzenicy określającej zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze gminy Łobzenica. Zastępca Burmistrza w złożonym wyjaśnieniu powołał się fakt, że m.in. Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Poznaniu informacje o udzielonych dotacjach przekazane zostały w dniu 7 października 2014 r.

⁹ Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 ze zm.

¹⁰ Informacja taka powinna zostać przekazana w terminie do 31 stycznia roku następnego i zawierać dane o dotacjach udzielonych w roku budżetowym.

i 2 stycznia 2015 r. Jedynie informacja za rok 2013 nie została wysłana do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu.

Zdaniem NIK Burmistrz Łobżenicy także w 2014 r. nie dopełnił tego obowiązku, albowiem informacje na które powołuje się w złożonym wyjaśnieniu dotyczą zawiadomień kierowanych przez Przewodniczącego Rady Miejskiej w Łobżenicy, a nie Burmistrza Łobżenicy. Ponadto informacje te nie zostały złożone terminowo (do 31 stycznia po zakończeniu roku) i nie zawierały wymaganych danych.

(dowód: akta kontroli str. 476 - 473)

2. Udzielenie z naruszeniem art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków dotacji na roboty budowlane przy zabytku, który nie był wpisany do rejestru.

Uchwałą¹¹ Rady Miejskiej w Łobżenicy z dnia 27 czerwca 2014 r. udzielono parafii pw. św. Józefa w Fanianowie dotacji w wys. 30.000,00 zł na ww. prace przy kaplicy pw. Matki Bożej Bolesnej w Dębnie, chociaż obiekt ten nie był wpisany do rejestru zabytków. Stosowną umowę o udzieleniu dotacji podpisano w dniu 27 października 2014 r. Sprawozdanie z realizacji zadania i wykorzystania dotacji zostało przyjęte przez Pana Burmistrza w dniu 30 grudnia 2014 r. Suma realizacji zadania wyniosła 38.191,32 zł. Udzielona dotacja stanowiła 78,55% wartości zadania.

Jak podał w złożonym wyjaśnieniu Burmistrz Łobżenicy, decyzja o udzieleniu dotacji została powzięta na podstawie poniższych argumentów:

- w Programie Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Łobżenica na lata 2011 – 2014 zawarto zapis, że przedmiotowa kaplica znajduje się na terenie parku w Dębnie, tj. zabytku wpisanego do rejestru pod pozycją A-393, a park jest geodezyjnie położony m.in. na działce nr. 10/73, na której ulokowana jest przedmiotowa kaplica. Także w wyposażenie kaplicy wchodzi pięć zabytków wpisanych do rejestru zabytków.

- Pozytywne rozpatrzenie wniosku i udzielenie dotacji miało na celu zahamowanie procesów degradacji obiektu zabytkowego mającego szczególne znaczenie dla lokalnej społeczności, a gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2011-2014 nakładał na gminę obowiązek dbałości o obiekty zabytkowe i umożliwiał udzielenie dotacji również na te obiekty, które figurują w ewidencji zabytków.

- Wojewódzki Konserwator Zabytków w Poznaniu potwierdził konieczność przeprowadzenia prac remontowych.

(dowód: akta kontroli str. 233 – 249, 478 - 481)

Do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu, Sejmiku Województwa Wielkopolskiego i Rady Powiatu Pilskiego nie zostały przekazane informacje o następujących dotacjach:

- wysokości 100.000,0 zł udzielonej w 2013 roku parafii w Łobżenicy na zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie zabytku kościoła pw. Św. Trójcy,

- w wysokości 50.000,0 zł udzielonej w 2013 roku parafii rzymskokatolickiej w Dźwiersznie Wielkim na wykonanie remontu pokrycia dachowego wieży kościoła pw. Św. Mikołaja,

- w wysokości 75.000,0 zł udzielonej w 2014 roku Zgromadzeniu Misjonarzy Świętej Rodziny Domowi Zakonnemu Górka Klasztorna na wymianę pokrycia dachowego kościoła pw. NMP Niepokalanie Poczętej i remont elewacji kościoła, udzielonej przez powiat pilski i Miasto Złotów.

Stosownie do postanowień w art. 82 ust. 3 ustawy o ochronie zabytków zobowiązany do przekazania powyższych informacji był przewodniczący Rady Miejskiej w Łobżenicy.

(dowód: akta kontroli str. 466 - 473)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

¹¹ Nr XLIII/303/14

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Urzędu w zbadanym obszarze.

4. Współpraca z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie rozpatrywania skarg i wniosków dotyczących zniszczenia, uszkodzenia lub niezabezpieczenia zabytku

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą do Urzędu nie wpływały skargi i informacje o czynach określonych w art. 108, 110, 113-114, 117-119 ustawy o ochronie zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 464)

2. Wg wyjaśnień Burmistrza Łobzenicy możliwość zawarcia Porozumienia z Wojewodą Wielkopolskim w sprawie prowadzenia niektórych spraw z zakresu ochrony zabytków będzie rozważana po uchwaleniu nowego Programu Opieki nad Zabytkami.

(dowód: akta kontroli str. 466)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania oceny cząstkowej w tym zakresie w związku z faktem niewystępowania w Gminie ocenianych zagadnień.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹², wnosi o:

1. Założenie kart adresowych dla wszystkich zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków i uzgodnienie jej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Poznaniu.
2. Informowanie podmiotów uprawnionych do udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach o udzielonych dotacjach.
3. Podjęcie działań zmierzających do zwrotu nienależnie pobranej dotacji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

¹² Dz. U. z 2012 r., poz.82

Poznań, dnia 26 maja 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Paweł Szczepaniak
Główny specjalista
kontroli państwowej

Dyrektor
Grzegorz Malesiński

.....
podpis

.....
podpis